

Satversmes tiesa

Preses relīze

Lieta Nr. 2021-18-01

28.03.2022.

INFORMĀCIJA PAR LIETU Nr. 2021-18-01

“Par Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturtās daļas un Kriminālprocesa likuma 358. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam”

Satversmes tiesa 2022. gada 31. martā plkst. 10.00 izskatīs lietu Nr. 2021-18-01 “Par Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturtās daļas un Kriminālprocesa likuma 358. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam” tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

LIETAS DALĪBNIKĒKI

- Pieteikumu iesniedzēji: likvidējamās akciju sabiedrība “TRASTA KOMERCBANKA” un Apvienotajā Karalistē reģistrēts komersants ERGO TEC LLP.
- Institūcija, kas izdevusi apstrīdētos aktus: Saeima.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturtā daļa nosaka: “Noziedzīgi iegūtu mantu, līdzekļus, ko persona ieguvusi no šādas mantas realizācijas, kā arī noziedzīgi iegūtas mantas izmantošanas rezultātā gūtos augļus konfiscē, ja tā nav jāatdod īpašniekam vai likumīgam valdītājam”.

Kriminālprocesa likuma 358. panta pirmā daļa noteic, ka noziedzīgi iegūtu mantu, ja tās turpmāka uzglabāšana kriminālprocesa mērķu sasniegšanai nav nepieciešama un ja tā

nav jāatdod īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, ar tiesas nolēmumu konfiscē valsts labā, bet iegūtos finanšu līdzekļus ieskaita valsts budžetā.

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMAS

- Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmais teikums: “Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”
- Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

PIETEIKUMU IESNIEDZĒJU APSVĒRUMI

- Likvidējamā akciju sabiedrība “TRASTA KOMERCBANKA” (turpmāk – Banka) uzskata, ka Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturtā daļa un Kriminālprocesa likuma 358. panta pirmā daļa (turpmāk – apstrīdētās normas) neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un Satversmes 105. pantam.

Banka norāda, ka ar noguldījuma brīdi finanšu līdzekļi, kas tiek noguldīti kredītiestādē, kļūst par tās īpašumu. Tādējādi konfiscējot par noziedzīgi iegūtu atzītu mantu – Bankā noguldītos finanšu līdzekļus –, Bankai tiek uzlikts pienākums atdot valstij tās īpašumu, tādā veidā samazinot Bankai piederošās mantas apjomu.

Apstrīdētās normas, ciktāl tās paredz konfiscēt īpašumu par labu valstij no tādas labticīgas trešās personas kā Bankas, būtībā nosakot īpašuma piespiedu atsavināšanu Satversmes 105. panta ceturtā teikuma izpratnē. Ņemot vērā, ka Bankas īpašuma atsavināšana nav notikusi uz atsevišķa likuma pamata, tā netiek veikta tikai izņēmuma situācijā, kā arī Bankai nav nedz piedāvāta, nedz apsvērta taisnīgas atlīdzības izmaksa, apstrīdētās normas neatbilstot Satversmes 105. panta ceturtās daļas prasībām.

Pat, ja Satversmes tiesas secinātu, ka apstrīdēto normu radītais ierobežojums neietilpst Satversmes 105. panta ceturtā teikuma tvērumā, apstrīdētās normas neatbilstot Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

Banka norāda, ka pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, citstarp norādot uz apstrīdēto normu neatbilstību labas likumdošanas principam. Apstrīdētās normas neesot saskaņotas ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un no tiem izrietošajām prasībām, ka mantas konfiskācija no labticīgas trešās personas ir aizliegta, kā arī, ka tādiem tiesību subjektiem kā Bankai būtu jāparedz efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi. Tāpat tās neesot saskaņotas nedz ar kredītiestāžu, nedz kredītiestāžu maksātnespējas regulējošām tiesību normām.

Apstrīdētās normas, ciktāl tās attiecas uz mantas konfiskāciju no labticīgas trešās personas, neesot piemērotas leģitīma mērķa sasniegšanai, jo tās nerasniedz mērķi aizsargāt cilvēkus no noziedzīgiem nodarījumiem.

Tāpat pamattiesību ierobežojums neesot nepieciešams. Apstrīdēto normu mērķi efektīvāk esot iespējams sasniegt tad, ja tiktu paredzēts, ka tiek konfiscēta tieši noziedzīgi iegūtā manta un tieši tādā apmērā, kādā tā reāli pastāv konfiskācijas brīdī, piemēram, prasījuma tiesības pret kredītiestādi, nevis trešās personas manta. Tāpat likumdevējam esot bijis pienākums noteikt kritērijus un procesu, kādā tiek izvērtēts trešo personu labticīgums, lai konfiskācija netiktu vērsta pret labticīgām trešajām personām.

Pamattiesību ierobežojums neatbilstot arī samērīguma principam, jo apstrīdētās normas ne vien neatgriezeniski atņemot Bankai tās īpašumu, bet aizskarot arī Bankas kreditorus maksātnespējas procesā un samazinot sabiedrības uzticību maksātnespējas procesa regulējuma efektivitātei.

Apstrīdētās normas neatbilstot arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, jo tās paredzot vienādu attieksmi pret atšķirīgos apstākļos esošām personām – labticīgiem mantas īpašniekiem un citiem mantas īpašniekiem. Šāda vienāda attieksme neesot noteikta ar likumu, kā arī tai neesot saprātīga un objektīva iemesla.

- Apvienotajā Karalistē reģistrēts komersants ERGO TEC LLP (turpmāk – Bankas kreditors) norāda, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

Bankas kreditors Bankā bija noguldījis finanšu līdzekļus un Bankas maksātnespējas procesa ietvaros iesniedzis kreditora prasījumu. Pamatojoties uz apstrīdētajām normām, valstij neievērojot kreditoru prasījumu kārtu, būtiski tiek samazināts Bankas mantas

apmērs, kas liedzot izpildīt saistības pret Bankas kreditoru pilnā apmērā, tādējādi radot Bankas kreditora pamattiesību aizskārumu.

Vērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem, Bankas kreditors norāda uz līdzīgiem apsvērumiem, kādus izteikusi Banka. Proti, arī Bankas kreditors uzskata, ka pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu. Šāds pamattiesību ierobežojums neesot piemērots legītīma mērķa sasniegšanai, neesot nepieciešams, kā arī tas neatbilstot samērīguma principam.

Pēc Bankas kreditora ieskata, apstrīdētās normas neatbilst arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Tiesiskās vienlīdzības princips esot pārkāpts divos aspektos. Pirmkārt, apstrīdētās normas paredzot nepamatoti atšķirīgu attieksmi pret personām vienādos apstākļos, kurām ir prasījuma tiesības pret maksātnespējīgu kredītiestādi – valsti, kuras labā tiek konfiscēta noziedzīgi iegūtā manta, un tādiem kredītiestādes kreditoriem kā Bankas kreditors, kuriem ir prasījuma tiesības pret maksātnespējas procesā esošu kredītiestādi. Otrkārt, apstrīdētās normas paredzot nepamatoti vienādu attieksmi pret kredītiestādes kreditoriem būtiski atšķirīgos apstākļos – kreditoriem maksātnespējas procesā esošai kredītiestādei un kreditoriem tādai kredītiestādei, kas neatrodas maksātnespējas procesā.

INSTITŪCIJAS, KAS IZDEVUSI APSTRĪDĒTO AKTU, – SAEIMAS – APSVĒRUMI

- Saeima uzskata, ka tiesvedība attiecībā uz Banku par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam būtu izbeidzama.

Saeima norāda, ka, pirmkārt, ar apstrīdētajām normām netiekot aizskartas Bankas pamattiesības, un Bankas pieteikums esot vērsts uz citu personu – kredītiestādes kreditoru – pamattiesību aizsardzību. Apstrīdētās normas, kas piemērotas ar tiesu nolēmumiem, ar kuriem Bankas noguldītāju finanšu līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu un ar kuriem noteikta to konfiskācija valsts labā, radot nelabvēlīgas sekas tieši šiem noguldītājiem, nevis Bankai, kuras kontos šie finanšu līdzekļi noguldīti. Pat, ja tiktu uzskatīts, ka kredītiestādē noguldīto finanšu līdzekļu īpašnieks ir Banka, bet noguldītājiem ir vien prasījuma tiesības pret Banku, jebkurā gadījumā esot secināms, ka apstrīdētās normas nerada nelabvēlīgas sekas tieši Bankai, bet gan noguldītājiem, kuri konfiskācijas rezultātā zaudētu savas prasījuma tiesības pret Banku. Turklāt ar tiesu

noņemumiem, kas stājušies spēkā, esot pierādīta mantas noziedzīgā izcelsme, tādējādi attiecībā uz šādu mantu neesot piemērojams Satversmes 105. pants.

Otrkārt, Banka neesot ievērojusi konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu. Šis termiņš esot skaitāms no to tiesas nolēmumu spēkā stāšanās dienas, ar kuriem attiecīgo noguldītāju finanšu līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem, nosakot to konfiskāciju valsts labā. Termiņu pieteikuma iesniegšanai esot nepamatoti skaitīt no nolēmuma civillietā, jo nevienā citā tiesas procesā nedrīkstot tikt izdarīts secinājums, ka Bankas atvērtajos kontos noguldītie finanšu līdzekļi nav atzīstami par noziedzīgi iegūtu mantu un ka tie nav konfiscējami valsts labā.

- Saeima norāda, ka tiesvedība lietā attiecībā uz Bankas kreditoru arī būtu izbeidzama, tomēr, ja tas netiktu darīts, apstrīdētās normas atzīstamas par atbilstošām Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam.

Saeima uzskata, ka Bankas kreditoram netiek aizskartas tam Satversmē ietvertās pamattiesības. Īpašums, kas ar tiesas nolēmumiem atzīts par noziedzīgi iegūtu, neesot Bankas kreditora īpašums. Tāpat Bankas kreditors esot apstrīdējis normas, kuras nosaka pamatprincipu, ka noziedzīgi iegūta manta tiek konfiscēta valsts labā, bet neregulē jautājumu par to, kā izpildāmi tiesu lēmumi, ar kuriem manta atzīta par noziedzīgi iegūtu un noteikta tās konfiskācija valsts labā. Šo jautājumu regulējot citas tiesību normas. Turklāt Satversmes 105. pants dodot personai tiesības tikai uz likumīgi iegūtu īpašumu.

Tāpat arī Bankas kreditors, tāpat kā Banka, neesot ievērojis konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu, kurš esot skaitāms no to tiesas nolēmumu spēkā stāšanās dienas, ar kuriem attiecīgo noguldītāju finanšu līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu.

Vērtējot apstrīdēto normu satversmību, Saeima norāda, ka Latvijai esot saistoši vairāki starptautiskie līgumi, no kuriem izriet valsts pienākums nodrošināt noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju. Noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija kriminālprocesa ietvaros esot sabiedrības interesēs un tas esot līdzeklis, kas izmantojams, lai atturētu personas no iesaistīšanās noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. Tādā veidā tiek nodrošināta demokrātiskas valsts iekārtas un sabiedrības drošības aizsardzība.

Pamattiesību ierobežojums esot piemērots līdzeklis leģitīmo mērķu sasniegšanai, jo apstrīdētās normas nodrošinot to, ka nav iespējams gūt mantisku labumu no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, un atturot personas no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Turklāt jebkurš cits risinājums, kas nebūtu šādas noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija valsts labā, nenasniegtu leģitimos mērķus tādā pašā kvalitātē.

Ja noziedzīgi iegūta manta netiktu konfiscēta valsts labā, tas, pēc Saeimas ieskata, nozīmētu, ka personas netiktu atturētas no iesaistīšanās noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. Turklāt pavērtos lielāka iespēja legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus caur kredītiestādēm.

Vērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, Saeima, pirmkārt, norāda, ka valsts, ja tai ir prasījums pret kredītiestādi par noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju un iegūto līdzekļu ieskaitīšanu valsts budžetā, apstrīdēto normu kontekstā neatrodies vienādos un salīdzināmos apstākļos ar citiem kredītiestādes kreditoriem. Otrkārt, apstrīdēto normu kontekstā tas vien, ka kredītiestādei ir pasludināta maksātnespēja, nenozīmē, ka šīs kredītiestādes kreditori būtu citādos apstākļos, salīdzinot ar kredītiestādes, kurai nav pasludināta maksātnespēja, kreditoriem.

PIEAICINĀTĀS PERSONAS

Personas vai to pārstāvji, kas savu viedokli snieguši rakstveidā: Ģenerālprokuratūra, Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Maksātnespējas procesa administratoru asociācija, *Dr. iur.* Jānis Rozenbergs, *Dr. iur.* Lauris Rasnačs, *Dr. iur.* Jānis Kārklīšs un *Mg. iur.* Pauls Zeņķis, *Mg. iur.* Gunārs Kūtris, *LL. M.* Jūlija Jerņeva un *LL. M.* Uģis Zeltiņš.

Uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos aicinātās personas vai to pārstāvji: Ģenerālprokuratūra, Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Finanšu izlūkošanas dienests, Latvijas Finanšu nozares asociācija, *Dr. iur.* Jānis Kārklīšs vai *Mg. iur.* Pauls Zeņķis, *Dr. iur.* Jānis Rozenbergs, *Dr. iur.* Lauris Rasnačs, *Dr. oec.* Marina Kudinska, *Mg. iur.* Gunārs Kūtris, *Mg. iur.* Māris Vainovskis, *Mg. iur.* Paulis Iljenkovs, *LL. M.* Ēriks Selga, *LL. M.* Jūlija Jerņeva, *LL. M.* Uģis Zeltiņš.

TIESAS PROCESS

Lietas Nr. 2021-18-01 izskatīšana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos tiks uzsākta 2022. gada 31. martā. Tiesas sēde notiks videokonferences režīmā.

Lietas dalībnieki un pieaicinātās personas tiks informētas par tiesas sēdes norisi un prasībām, kas jāievēro attālinātajā tiesas sēdē. Tiesas sēdes norise tiks adaptēta, ievērojot tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Interesenti tiesas sēdī ar lietas dalībnieku piedalīšanos varēs vērot tiešraidē Satversmes tiesas mājaslapās un tiesas YouTube kontā. Informācija būs pieejama arī Satversmes tiesas twitter kontā @Satv_tiesa.

Tiesas sēdes laikā lietas dalībnieki izklāsta lietas faktiskos apstākļus un juridisko pamatojumu, tiek uzklautas pieaicinātās personas, tad seko tiesas debātes un replikas. Tiesas sēde beidzas ar tiesas sēdes priekšsēdētāja paziņojumu par to, kad tiks pasludināts spriedums. Satversmes tiesas likumā noteiktajos gadījumos līdz sprieduma pasludināšanai tiesvedību lietā var izbeigt. Nolēmumu pieņem ne vēlāk kā 30 dienas pēc pēdējās tiesas sēdes.

Par nolēmuma pasludināšanas dienu un laiku tiks izsūtīta preses relīze un informācija tiks publicēta Satversmes tiesas mājaslapā sadaļā "Jaunami", kā arī sadaļā "Lietas" pie šīs lietas numura.

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzī informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *Youtube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803

Video par Satversmes tiesu [šeit](#).

